

MILLİ
DÜŞÜNCE

BİR GECEDE CAHİL KALMAK

ERCAN ÇALIŞKAN

Bir gecede cahil kalmak

Ercan Çalışkan

Sabah yeni kalkmıştım ki telefonum çaldı. "Sabahın bu saatinde arayan odur." diye düşündüm. Ekranı bakınca da yanılmadığımı anladım.

"Buyur Emekli Öğretmen! Sabah sabah hayırdır?"

"Sesinin tınısından hoşnutsuzluğunu sezmedim sanma! Her şeyi göze alarak aradım seni erkenden. Haftamız kutlu olsun."

Bir anda anlayamadım. 29 Ekim'de Cumhuriyet'imizin 100. yıldönümünü birlikte coşkuyla kutlamıştık. Bu neyin kutlamasıydı ki?

Susup kaldığımı görünce fırçayı bastı:

"Sen köşe yazarısın, ben emekli Türkçe öğretmeni. Bu hafta ikimizin ortak haftası. Nasıl hatırlamazsın?"

Bir anda jeton düştü bende. Türkiye'de 1 Kasım 1928 tarihinde 1353 sayılı "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun" kabul edilmiş, 3 Kasım 1928 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmişti. Bu yasanın onaylanmasıyla o güne değin kullanılan Arap harfleri esaslı Osmanlı alfabesinin geçerliliği son buldu ve Latin harflerini esas alan Türk alfabesi yürürlüğe kondu. Bu iki önemli günün içinde bulunduğu 1-7 Kasım, Türk Harf Devrimi Haftası olarak kutlanmaya başladı. Emekli Öğretmen'in kutladığı bu. Benim hatırlamamam kötü oldu. Bunu yıllarca aleyhimde kullanır artık.

"Sana bir e-posta attım. Onu bari unutma!" dedikten sonra kıs kıs gülererek telefonu kapattı.

Ben de hemen e-posta kutumu açtım. Bu haftanın yazısı orada duruyordu.

***

1 Kasım... Türk kültür tarihinin en önemli günlerinden biri. Hani hayatında iki kitap okumamış olanlardan, Fesli Kadir öğretisiyle yetişmiş okuyanlarına kadar pek çoklarının "Bu millet bir gecede cahil bırakıldı." iddiasını olur olmaz dile getirdikleri o büyük olayın gerçekleştiği gündür 1 Kasım.

Bu iddiayı dile getirenlere sormak lazım: **"1926'da Türk kültürünün geleceğiyle ilgili çok önemli bir toplantı düzenlenmiştir. Bu konuda bir fikriniz var mı?"**

Bu sorunun cevabını bilen zaten "Bir gecede cahil bırakıldık." diyemez. İsterseniz sorumuzu daha açık hâle getirip öyle sorabilirsiniz: **"1926'da Bakü'de düzenlenen kurultayın katılımcıları kimlerdi?"**

Hâlâ cevap alamadıysanız -ki zaten cevap alabilseydiniz karşınızdaki, yukarıdaki iddiayı dillendiren birisi olmazdı- biraz daha açıklayıp sorabilirsiniz: **"1926'da Bakü'de düzenlenen ve bütün Türk devletlerinin katıldığı "BİRİNCİ TÜRKOLOJİ KURULTAYI"nda alınan en önemli karar neydi?"**

Neyse boş verin uğraşmayın. Yazının sonunda birlikte anlatırız. Sizinle, yakın tarihten içinizi acıtacak bir haber paylaşayım. Yazdıklarımı okuduktan sonra "Bir gecede cahil bırakıldık" diyenlere sorun bakalım, ne diyecekler?

Olay şu: Sultanahmet'te bulunan eski Başbakanlık Osmanlı Arşivi binası otele dönüştürüldü. İsterseniz Yandex Haritalar yardımıyla otelin bulunduğu Ticarethane Sokak'a gidildiğinde *Sura Hagia Sophia Otelini* görebilirsiniz. Bu konudaki "[kanıtlı haber](#)"e de ulaşabilirsiniz.(1)

O haberi okuyunca içinizin acısı geçmeden "Bir gecede cahil bırakıldık." safsatacılarına bir sorun: *2013 yılında Kağıthane'ye Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün taşınan arşiv binasının son hâlini, bu binanın taşındıktan bir yıl sonra sele maruz kaldığını, zarar gördüğünü ve tarihçilerin araştırma yaptıkları ve arşiv belgelerine ulaştıkları odanın bulunduğu katta, tesisat ve altyapı sorunları nedeniyle tavanın su akıttığını, rutubet yüzünden duvarların sürekli boyandığını biliyor musunuz?(2)*

Onlara harfler değişince belgelerin uzaya gitmediğini, kıymetini bilip koruyamayanlar tarafından verilen zararlardan sonra bile yüz binlerce evrakın hâlâ var olduğunu, yüzlerce ilahiyat mezununun yararlanmaması için hiçbir sebep bulunmadığını, tarihçilerin zaten büyük özverilerle bunlar üzerinde çalıştıklarını anlattıktan sonra onlara "**Sayın Cumhurbaşkanımız, Cumhuriyet'in 100. yılı dolayısıyla yaptığı konuşmada MİLLETİMİZİN LATİN HARFLERİYLE CAHİL KALMADIĞINI, DURAKLAMA VE GERİLEME SÜRECİNDE OSMANLILAR DÖNEMİNDE CAHİL KALDIĞINI KANITLADI.**" deyin ve onun verdiği şu bilgileri sıralayın: **Cumhuriyet'imizin kurulduğu 1923'te fakülte ve yüksekokul olarak sadece 9 yükseköğretim kurumu olan ülkemizde ilk, orta, lise ve yükseköğrenim öğrenci sayısı yalnızca 359 bin, öğretmen sayısı da sadece 12 000'di.**" İsterseniz, 1923'e geldiğinde tüm Türkiye'de hekim sayısının sadece 500 olduğunu ve yine tüm ülkede hastane değil yatak sayısının 12 binin altında olduğunu da söyleyebilirsiniz.

Bütün bunları anlattıktan sonra yukarıdaki "**1926'da Bakü'de düzenlenen ve bütün Türk devletlerinin katıldığı "BİRİNCİ TÜRKOLOJİ KURULTAYI"nda alınan en önemli karar neydi?"** sorumuzun cevabına gelebiliriz.

Kurultayın sonunda Türk dünyasında tüm devletlerin ortak alfabe olarak Latin alfabesine geçiş yapması kabul edilmiş, bu konuda çalışmak üzere 26 kişilik bir komisyon da oluşturulmuştur.

Bu kararın temel hedefi de Türk devletlerinin arasında kültür birliğini sağlamaktır.

İşte, bu kongreyi Fuat Köprülü vasıtasıyla yakından takip ettiren Atatürk, Kurultay'dan iki sene sonra. 1 Kasım 1928 tarihinde 1353 sayılı "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun"la bu kültür birliği için en önemli adımı atmış; "ATATÜRK" olmanın ne demek olduğunu dosta düşmana bir kez daha anlatmıştır.

Ruhu şad olsun.

- <https://teyit.org/analiz/basbakanlik-osmanli-arsivlerinin-eski-binasinin-otele-donustur-uldugu-iddiasi>
- <https://www.milliyet.com.tr/gundem/arsiv-binasinda-kuf-ve-su-krizi-1983966>